

* Sessiz Tanıkların * Dönüşümü

Merve Mantas
Neslihan Öztürk
Gözde Nur Doğan
Ümran Coşkun

TARİHİ BİNALARIN DEĞİŞEN MİSYONLARI

ÖRNEKLEM: GALATA RUM İLKOKULU

GALATA RUM İLKOKULU

AMAÇ

Galata Rum İlkokulu'nun restorasyon sürecini sanat, eğitim, mimari ve kültürel dönüşüm bağlamında ele alarak, yapının yalnızca fiziksel bir mekan değil, aynı zamanda Rum kültürüyle yoğrulmuş toplumsal hafızanın ve kimliğin taşıyıcısı olduğunu ortaya koymaktır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Yerinde Gözlem

Galata Rum İlkokulu binası, ziyaret edilerek binanın hem iç hem dış mekânı incelenmiş, yapının geçirdiği restorasyon süreci yerinde gözlemlenmiştir.

Sergi Ziyareti

Restorasyon sonrası açılan kültürel etkinlik ve sergi alanı gezildi, mekânda yapılan dönüşümler deneyimlendi.

Yarı Yapılandırılmış Röportajlar:

- Zamanında bu okula eğitim görmüş kişiler ile birebir görüşmeler gerçekleştirildi.
- Sergi katılımcılarıyla kısa nitel görüşmeler gerçekleştirildi.
- Etkinlik alanını gezen bireylerle deneyim odaklı sohbetler yapıldı.
- Kamusal alandaki ziyaretçilerle gözlene dayalı etkileşimler kuruldu.
- Kültürel etkinliği takip eden katılımcılarla yarı yapılandırılmış röportajlar gerçekleştirildi.

Literatür Taraması

Galata Rum İlkokulu'nun tarihçesi, Rum topluluğu ile ilişkisi ve restorasyon sürecine dair akademik ve arşiv kaynakları incelenmiştir. Bu yöntemler sayesinde mekânın fiziksel varlığı kadar, taşıdığı kültürel ve toplumsal anlam da derinlemesine analiz edilmiştir.

RÖPORTAJ SORULARI

- * Kendinizden ve Galata Rum İlkokulu'ndaki geçmişinizden biraz bahseder misiniz?
- * Okulun kapatılmasına sebep olan demografik süreçlerden bizlere bahseder misiniz?
- * Okulun değişen misyonunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

TEORİK ÇERÇEVE

BAĞLAMSAL BENLİK VE KÜLTÜREL AİDİYET

Çiğdem Kağıtçıbaşı'nın "bağlamsal benlik" kuramına göre, bireylerin benlik yapısı hem kişisel hem de toplumsal ilişkiler üzerinden inşa edilir (Kağıtçıbaşı, 2005). Bu bağlamda Galata Rum İlkokulu gibi yapılar, sadece birer eğitim mekânı değil, aynı zamanda azınlık bireyler için kimliğin taşıyıcısı ve aidiyetin mekânsal karşılığıdır.

TOPLUMSAL HAFIZA VE SEMBOLİK MEKÂNLAR

Jan Assmann'ın kolektif hafıza kuramına göre, belli mekânlar toplumların ortak hafızasını somutlaştırır (Assmann, 1995). Galata Rum İlkokulu, İstanbul Rum toplumu için böyle bir hafıza mekânıdır. 6-7 Eylül Olayları gibi travmatik dönemlerle şekillenen bu bölgenin, mimari restorasyonla görünür kılınması, aynı zamanda psikolojik bir onarım sürecidir.

KÜLTÜREL ANLATILAR VE YENİDEN İNŞA

Jerome Bruner'in anlatı kuramına göre insanlar geçmişin hikâyeleri yoluyla anlamlandırır (Bruner, 1990). Galata Rum İlkokulu'nun yeniden inşa edilmesi, topluluk üyeleri için bu mekânla dair anlatıların canlanmasını ve geçmişle yeni bir bağ kurulmasını sağlar.

KATILIM YOLUYLA KÜLTÜREL SÜREKLİLİK

Barbara Rogoff'a göre kültürel değerler, bireylerin katılımıyla canlı tutulur (Rogoff, 2003). Bugün bu yapının sergi ve etkinliklerle kamusal alana açılması, kültürel belleğin yeni kuşaklara aktarımını mümkün kılar.

BULGULAR

◆ Kolektif Hafıza ve Azınlık Kimliği:

Söyleşi yapılan katılımcılar, okulun yalnızca bir eğitim kurumu değil; İstanbul Rum topluluğunun kültürel belleğinde özel bir yere sahip olduğunu vurguladı. Bu bina, hem Rum kimliğinin hem de azınlık olmanın taşıyıcısı bir sembol olarak görülüyor.

◆ Geçmiş Travmaların İzleri:

Katılımcıların bazıları, 1955 6-7 Eylül Olayları ve sonrasında yaşanan baskı ortamının okulum öğrenci sayısını dramatik biçimde azalttığını; bu sürecin hem toplulukta travma yarattığını hem de yapının sessizleşmesine neden olduğunu belirtti.

◆ Mekânın Psikolojik İyileştirici Rolü:

Yapının yeniden kültürel işlev kazanması, katılımcılarda geçmişle beslenme ve yüzleşme sürecini tetikledi. Bu değişim, toplumsal hafızayı onaran ve kültürel kimliği görünür kılan bir ekti yarattı.

◆ Aidiyet ve Gurur Duyuşu:

Eski mezunlar, yapının restore edilip kamuya açılmasını hem nostaljik hem de onarıcı bir deneyim olarak tanımladı. Bu süreç, azınlık bireylerin mekânla olan bağını yeniden kurmasına katkı sağladı.

◆ Kültürel Mirasın Sürdürülmesi:

Yeni işlevlerle yapı, sadece geçmişin temsil etmiyor; aynı zamanda azınlık kültürlerinin yaşandığı, diyalog ve görünürlük alanı olarak hizmet ediyor.